

ARAŞTIRMA

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN KANITA DAYALI HEMŞİRELİĞE YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ*

Gülşen ULAŞ KARAAHMETOĞLU**

Havva KAÇAN SOFTA***

Alınış Tarihi: 30.01.2018

Kabul Tarihi: 13.12.2018

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, sağlık yüksekokulunda eğitim gören hemşirelik öğrencilerinin kanita dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Araştırma tanımlayıcı tiptedir. Çalışma 2014-2015 eğitim-öğretim yılında bir üniversitenin hemşirelik bölümünde öğrenimlerine devam eden iki, üç ve dördüncü sınıftaki 274 öğrenci ile yürütülmüştür. Verilerin toplanmasında 15 soruluk anket formu ve 15 sorudan oluşan Kanita Dayalı Hemşireliğe Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. İki bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında t-testi, ikiden fazla bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında Tek yönlü Anova testi kullanılmıştır. Anova testi sonrasında farklılıkları belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analizi olarak Scheffe testi kullanılmıştır. Ölçeğin Cronbach α güvenilirlik katsayısı .89 olarak bulunmuştur.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin %36.5'i ikinci sınıfta, %77.4'ü kız, %67.5'i hemşirelik bölümüne isteyerek geldiğini, %48.2'si okuduğu bölümden orta düzeyde memnun olduğunu, %63.5'i mesleki dergi aboneliğinin olmadığını, %61.3'ü hiç makale okumadığını belirtmiştir. Öğrencilerin "kanita dayalı hemşireliğe yönelik inanç ve beklentiler" alt ölçek puan ortalamaları 27.3 ± 5.0 ; "kanita dayalı uygulama niyeti" puan ortalamaları 14.4 ± 2.6 ; "kanita dayalı hemşirelikle ilgili duygular" puan ortalamaları 15.1 ± 3.3 ; "kanita dayalı hemşireliğe yönelik tutum ölçeği" puan ortalamaları 56.7 ± 9.5 olarak saptanmıştır.

Sonuç: Bu çalışmada öğrencilerin kanita dayalı hemşireliğe yönelik tutum puanları olumlu düzeyde bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kanita Dayalı Hemşirelik; Hemşirelik Öğrencileri; Tutum

ABSTRACT

Investigation of Nursing Students' Attitudes Towards Evidence-Based Nursing

Aim: This study was conducted to determine attitudes of nursing students studying at high school of health toward evidence-based nursing.

Methods: It is a descriptive study. The study was carried out with 274 students at first, second, third and fourth grade who continued their education in a nursing department of a university in 2014-2015 education year. 15-questioned survey form and Attitude Towards Evidence-Based Nursing Scale were used to collect data. Comparing of the continuous quantitative data between two independent groups, t-test was used while comparing of the continuous quantitative data among more than two independent groups, Unidirectional (One way) ANOVA test was used. Scheffe test as a descriptive post-hoc analysis was used to determine differences after Anova test. The Cronbach α reliability coefficient of the scale was found to be .89.

Results: 36.5% of students participated in the study were in the second year, 77.4% were female, 67.5% came to nursing department, 48.2% were moderately pleased with the department, 63.5% had no professional magazine subscription, % 61.3 didn't read any articles. Students' "beliefs and expectations on nursing based on evidence" subscale score was detected as 27.3 ± 5.0 ; "Evidence-based practice intention" average score was 14.4 ± 2.6 ; "Feelings about Evidence-based nursing" average score was 15.1 ± 3.3 ; "Evidence-based nursing attitude scale" mean scores were 56.7 ± 9.5 .

Conclusion: In this study, students' score of attitudes towards evidence-based students were found at a positive level.

Keywords: Evidence-Based Nursing; Nursing Students; Attitude

*Bu araştırma Uluslararası Taşköprü Pompeipolis Bilim Kültür Sanat Araştırmaları Sempozyumu'nda (10-12 Nisan 2017) sözel bildiri olarak sunulmuştur.

**Sorumlu yazar: Kastamonu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, (Dr. Öğr. Üyesi), Orcid ID: 0000-0002-3792-4579, e-posta: gulsen@kastamonu.edu.tr

***Kastamonu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, (Dr. Öğr. Üyesi), Orcid ID:0000-0003-2925-6176, e-posta: hsofta@kastamonu.edu.tr

GİRİŞ

Hemşirelik mesleğinin profesyonel kimlik kazanmasında, mesleğin bilimsel temelini oluşturulması ve teori ile uygulamanın bütünleştirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle hemşirelerin klinik uygulamalardan bilgi üretmesi ve elde edilen bilgilerin hizmet sunumunda kullanılması oldukça önemlidir (Karagözoğlu 2005).

Hemşirelikte teori ve uygulamanın bir arada yürütülmesi, hemşirelik araştırmalarının uygulamalara temel oluşturması, araştırma sonuçlarının kliniklerde hasta bakımında kullanılması, profesyonel bir meslek olarak hemşireliğin otonomi kazanmasına ve bakımın kalitesinin yükseltilmesine katkı sağlayacaktır (Babadağ ve Kara 2004; Adıgüzel ve ark. 2011).

Hemşirelikte kanıta dayalı uygulamalar son yıllarda önem kazansa da günümüzde hala hemşirelik klinik uygulamalarının deneyimler, sezgiler ve geleneksel yaklaşımlara dayalı olarak yürütülmesi; hemşirelerin kanıta dayalı uygulamayı tanımlayamamaları ve araştırmaların klinik uygulamalara aktarılamaması kanıta dayalı uygulamalara geçiş sürecini olumsuz olarak etkilemektedir (Yurtsever ve Altıok 2006).

Hemşirelik uygulamalarının kanıta dayalı olması bakımın kalitesini artırmada, klinik uygulamaların etkili, akılcı ve dinamik olmasında, güncel ve en iyi kanıtlarla bakımı standardize etmede ve sağlık hizmetinin iyi bir şekilde planlanması ve yürütülmesinde, hemşire memnuniyetinin artırılmasında oldukça önemlidir (Babadağ ve Kara 2004; Kocaman 2003; Youngblut ve Brooten 2001; Şenyuva 2016).

Uluslararası Hemşireler Birliği 2012 yılı temasını “Kanıttan Eyleme” olarak belirlemiştir. Ayrıca hemşirelik bakımının daha iyi verilmesi için hemşirelerin yeterli bilgiye sahip olmaları, kanıta dayalı yaklaşımları kullanmaları gerektiği vurgulanmıştır. Dünya Sağlık Asamblesi ise 2001 yılında hemşirelik ve ebelik hizmetlerinin güçlendirilmesi için bu hizmetlerin bilimsel verilere ve klinik kanıtlara dayalı olarak yürütülmesini ve bunun sağlanması için gerekli alt yapının kurulmasını müdahale gerektiren önemli alanlardan biri olarak belirtmiştir (Şenyuva 2016; Kocaman 2003).

Hemşirelik mesleğinin bilimselleşmesine ve profesyonelleşmesine önemli katkı sağlayan kanıta dayalı uygulamaların kliniklerde kullanılması için ise bu konuda eğitim programlarının düzenlenmesi, klinik uygulamalarda kullanılabilecek araştırmaların yapılması ve sonuçların hemşirelerle paylaşılması

gerekmektedir. Böylece, hemşirelerin kanıtları klinikte kullanma alışkanlıkları, araştırmaları eleştirel olarak değerlendirme becerileri ve güncel değişiklikleri izlemeleri önemli ölçüde sağlanmış olacaktır (Babadağ ve Kara 2004; Melnyk ve Fineout-Overholt 2005; Şenyuva 2016; Bayın ve Akbulut 2012; Atman 2011).

Hemşirelik uygulamalarında kanıta dayalı uygulamanın kullanılmamasındaki en önemli sorunlar; hemşirelerin araştırma süreci ile ilgili yeterli bilgilerinin olmaması; bilimsel toplantılara katılmamaları, araştırma sonuçlarını okumamaları; yapılan araştırmaları çoğunlukla klinik gerçeklerden uzak olarak görmeleridir (Kathuria 2003; Pape 2003; Nahcivan 2001; Yılmaz 2005)

Kanıta dayalı uygulamaların hemşireler tarafından benimsenmesi ve uygulamada kullanılması için öncelikle eğitim sürecinde bu konuyla ilgili farkındalık kazandırılmasına gereksinim vardır. Bu konuda öncülük eden İngiltere, Hollanda, Kanada, Avustralya ve ABD gibi ülkeler, hemşirelik eğitiminin ve uygulamalarının kanıta dayalı olarak verilmesi gerektiğini savunmaktadır. Günümüz hemşirelik eğitiminde, bu konudaki duyarlılıkla sadece teorik içerikten ziyade hemşireliğin bilimselleşmesine ve profesyonelleşmesine önem veren meslek elemanlarının yetiştirilmesine başlanmıştır (Yılmaz 2005; Levi 2003; Kocaman 2003)

Mesleki profesyonelleşmenin en önemli şartı bilimsel verilerin kullanılması ve sonuçların mesleğe yansıtılmasıdır (Çopur ve ark. 2014). Hemşirelikte teori ve uygulamanın bir bütün olarak klinik uygulamalara aktarılması meslek elemanlarının işbirliği ile sağlanabilecektir. Akademik olarak okulda eğitim gören öğrenciler aynı zamanda hastanelerde çalışma koşullarını görerek mesleki yeterliliklerini kazanmaktadır. Bu nedenle geleceğin profesyonelleri olarak öğrencilerin eğitim sürecinde kanıta dayalı uygulamalarla ilgili tutumlarının belirlenmesi bu konu ile ilgili veri sağlanmasında ve farkındalık oluşturulmasında oldukça önem kazanmaktadır. Bu çalışma, hemşirelik öğrencilerinin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarını ve etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Tipi: Bu araştırma, tanımlayıcı-kesitsel olarak yapılmıştır.

Araştırmanın Yeri ve Zamanı: Çalışma, Mart-Nisan 2015 tarihleri arasında bir

üniversitesinin sağlık yüksekokulunda yapılmıştır.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi: Araştırmanın evrenini, hemşirelik bölümünde öğrenim gören 310 öğrenci oluşturmuştur. Örneklem seçimine gidilmeden evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiştir. Ancak öğrencilerin araştırmanın yapıldığı zamanlarda okulda olmaması ve araştırmaya katılmak istememesi gibi nedenlerden dolayı araştırmanın örnekleme 274 öğrenciden oluşmuştur.

Veri Toplama Araçları: Araştırmanın verileri, Anket Formu ve “Kanıtı Dayalı Hemşireliğe Yönelik Tutum Ölçeği” ile toplanmıştır.

Anket formu: Araştırmacılar tarafından hazırlanan anket formunda öğrencilerin tanıtıcı özelliklerine ilişkin bilgileri içeren 15 soru bulunmaktadır.

Kanıtı Dayalı Hemşireliğe Yönelik Tutum Ölçeği (KDHTÖ): Ölçek, Ruzafa-Martinez ve arkadaşları tarafından 2011 yılında geliştirilmiştir. Yasemin Ayhan 2015’te Türkiye’de geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasını yapmıştır. Ölçek beşli likert tipindedir (1=Hiç katılmıyorum, 2=Katılmıyorum, 3=Biraz katılıyorum, 4=Katılıyorum, 5=Tamamen katılıyorum). Ölçek üç alt boyuttan oluşmaktadır. Kanıtı dayalı hemşireliğe yönelik inanç ve beklentiler (hemşirelerin klinik çalışmalarda kanıtı dayalı hemşireliğin yararları ile ilgili inanç ve beklentileri), uygulama niyeti (hemşirelerin kanıtı dayalı uygulamaları yapma davranışları veya niyetleri) ve duygular (kanıtı dayalı hemşireliğe verilen önem düzeyi ve kanıtı dayalı hemşireliğin klinik uygulamada gerçekleştirilmesinden sağlanan yaralar il ilgili duyguları) alt boyutlarıdır. Ölçeğin Cronbach α güvenilirlik katsayısı .90’dır. Üç alt boyutun güvenilirlik katsayıları .86, .69 ve .71’dir. Ölçek, sekiz olumlu (1, 2, 5, 7, 9, 11, 13 ve 14. maddeler) ve yedi olumsuz (3, 4, 6, 8, 10, 12 ve 15. maddeler) ifade içeren toplam 15 maddeden oluşmaktadır. Olumsuz ifade içeren maddeler ters çevrilerek kodlanmıştır. Ölçekten en az 15, en fazla 75 puan alınmaktadır. Ölçekten yüksek puan alınması kanıtı dayalı hemşireliğe yönelik tutumun olumlu olduğunu göstermektedir (Ayhan, Kocaman ve Bektaş 2015). Bizim çalışmamızda ölçeğin Cronbach α güvenilirlik katsayısı .89 olarak bulunmuştur.

Verilerin Toplanması: Uygulamadan önce kurumdan gerekli izin alınmıştır. Ayrıca ölçeğin Türkiye’de geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasını yapan Yasemin Ayhan’dan ölçeği

kullanmak için mail yoluyla izin alınmıştır. Öğrencilere çalışmanın amacı, anketi doldurma süresi, çalışmaya katılmanın gönüllük esasına dayandığı, katılımlarını herhangi bir noktada sonlandırabilecekleri, verdikleri bilgilerin araştırma dışında kullanılmayacağı, anketlere isim yazmanın gerekli olmadığı gibi açıklamalar yapıp, varsa soruları yanıtladıktan sonra çalışmaya katılımları konusunda onamları alınmıştır. Anket formları araştırmacılar tarafından öğrencilere bire bir uygulanmıştır. Veri toplama aracının uygulanma süresi ortalama 15-20 dakika olarak belirlenmiştir.

Verilerin Analizi: Araştırmada elde edilen veriler bilgisayar ortamında analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemler olarak sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır. İki bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında t-testi, ikiden fazla bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında Tek yönlü Anova testi kullanılmıştır. Anova testi sonrasında farklılıkları belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analizi olarak Scheffe testi kullanılmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları: Çalışmamızda anket yöntemi ile veriler topladığından bu tür araştırmaların taşıdığı sınırlılıklar bizim çalışmamızda da geçerlidir, bulgularımız öğrencilerin beyanları ile sınırlıdır genellenemez.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmaya katılan öğrencilerin %77.4’ünün kız olduğu, %36.5’inin ikinci sınıf öğrencisi, %39.8’inin Anadolu- Fen lisesi mezunu olduğu saptanmıştır. %67.5’inin hemşirelik bölümüne isteyerek geldiği, %48.2’sinin okuduğu bölümden orta düzeyde memnun olduğu, %63.5’inin mesleki dergi aboneliğinin olmadığı, %61.3’ünün hiç makale okumadığı ve %51.5’inin kongre ve sempozyuma katıldığı belirlenmiştir.

Öğrencilerin inanç ve beklentiler alt boyutu puan ortalaması (27.3 ± 5.0) olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin klinik çalışmalarda kanıtı dayalı hemşireliğin yararları ile ilgili inanç ve beklentilerinin olumlu düzeyde olduğu söylenebilir. Uygulama niyeti alt boyutu puan ortalaması (14.4 ± 2.6) olarak bulunmuştur.

Öğrencilerin kanıtı dayalı uygulamaları yapma davranışları/ niyetleri, algılanan engeller, iş yükü ve eğitim için ayrılan süre ile ilgili maddeleri içeren bu alt boyuttan aldıkları puan ortalamalarının orta düzeyde olumlu olduğu belirtilebilir. Duygular alt boyutu puan ortalaması (15.1 ± 3.3) olarak saptanmıştır. Öğrencilerin

kanıta dayalı hemşireliğe verdikleri önem düzeyi ve kanıta dayalı hemşireliğin klinik uygulamada kullanılmasında sağlanan yararlar konusundaki duygularının olumlu düzeyde olduğu söylenebilir.

Ölçek toplam puan ortalaması (56.7 ± 9.5) olarak saptanmıştır. Öğrencilerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutum puanlarının olumlu düzeyde olduğu belirtilebilir.

Tablo 1. Öğrencilerin KDHTÖ Puanları

	X±SS
İnanç ve Beklentiler	27.3±5.0 (Min=7.0, Max=35.0)
Uygulama Niyeti	14.4±2.6 (Min=4.0, Max=20.0)
Duygular	15.1±3.3 (Min=4.0, Max=20.0)
Toplam Puan	56.7±9.5 (Min=15.0, Max=75.0)

Arslan ve arkadaşlarının (2015) yaptıkları çalışmada ise hemşireler, kanıta dayalı uygulamaların hasta bakım kalitesini arttırdığını, bilimsel olarak yapılan uygulamaların doğruluğunu kanıtlandığını ve yasal olarak hemşireleri koruduğu için oldukça yararlı bulduklarını belirtmişlerdir. Özsoy ve Ardahan'ın (2006) çalışmalarında hemşirelerin %78.5'i klinik uygulamaların kanıta dayandırılması gerektiğine inanmalarına rağmen, uygulamada kanıta dayalı olmayan yöntemlerle çalıştıklarını belirtmişlerdir.

Öğrencilerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutum ölçeği puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Kızların inanç ve beklentiler, uygulama niyeti, duygular ve toplam puanları erkeklere göre yüksek bulunmuştur. Karadağlı'nın (2016) çalışmasında kız öğrencilerin profesyonel değerler ölçeği puan ortalaması erkeklere göre daha yüksek bulunmuştur. Çelik ve arkadaşlarının (2015) çalışmasında kız öğrencilerin eleştirel düşünme eğilimlerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ay ve Akgöl'ün (2008), Öztürk ve Ulusoy'un (2008) çalışmalarında ise kız öğrencilerin daha yüksek eleştirel düşünme becerisine sahip oldukları bulunmuştur.

Bu sonuçlar, kız öğrencilerin erkeklere göre daha meraklı, araştırmacı, sorumluluk sahibi, mesleki teori ve uygulamaları öğrenmeye daha istekli olduğu düşüncesini ortaya koymuştur. Kanıta dayalı uygulamaların kliniklerde hayata geçirilebilmesi ve uygulamalardan yeni kanıtlar oluşturulması için hemşirelik öğrencilerinin bu özelliklere sahip olmaları gerekmektedir.

Öğrencilerin inanç ve beklentiler, uygulama niyeti, duygular ve toplam puan ortalamalarında sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Tezel ve arkadaşlarının (2009) çalışmasında ise öğrencilerin sınıflarına göre problem çözme becerileri arasında fark olmadığı saptanmıştır. Hemşirelik müfredat programında kanıta dayalı hemşirelik ve problem çözme becerileri konularına gerekli önemin verilmemesi ya da teorik olarak verilen bilgilerin uygulama alanlarında kullanılmaması, sınıf düzeyi yükseldikçe klinik deneyimlerine bağlı olarak puanların artması beklentisini karşılamamış olabilir. Ancak çalışmada tüm sınıflarda okuyan öğrencilerin KDHTÖ puan ortalamasının iyi düzeyde olması kanıta dayalı hemşirelik uygulamalarının gerekliliği konusunda farkındalıklarını göstermektedir.

Tablo 2. Öğrencilerin Tanıtıcı Özelliklerine Göre KDHTÖ Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Dağılımı

Demografik Özellikler	N	İnanç ve Beklentiler	Uygulama Niyeti	Duygular	Toplam Puan
		Ort (Ss)	Ort (Ss)	Ort (Ss)	Ort (Ss)
Cinsiyet					
Erkek	62	25.9 ± 4.5	13.7 ± 2.7	14.1 ± 3.8	53.7 ± 9.6
Kız	212	27.6 ± 5.1	14.6 ± 2.5	15.4 ± 3.1	57.6 ± 9.3
<i>Test ve P değeri</i>		t=-2.376 p <0.05	t=-2.362 p <0.05	t=-2.763 p <0.05	t=-2.869 p <0.05
Sınıf					
2	100	26.9 ± 5.8	14.5 ± 2.8	15.0 ± 3.3	56.5 ± 10.5
3	93	27.9 ± 4.2	14.3 ± 2.5	15.4 ± 3.1	57.6 ± 8.4
4	81	26.9 ± 4.7	14.3 ± 2.4	14.8 ± 3.5	56.0 ± 9.3
<i>Test ve P değeri</i>		F=1.198 p >0.05	F=0.190 p >0.05	F=0.605 p >0.05	F=0.637 p >0.05
Mezun Olunan Lise					
Sağlık Meslek	31	29.1 ± 4.8	15.3 ± 2.8	16.3 ± 2.7	60.7 ± 9.2
Anadolu- Fen	109	27.7 ± 5.1	14.4 ± 2.3	15.3 ± 3.0	57.5 ± 9.1
Düz	109	26.5 ± 5.1	14.2 ± 2.7	14.7 ± 3.4	55.4 ± 9.8
Meslek	25	26.2 ± 3.4	14.0 ± 2.6	13.8 ± 4.0	54.0 ± 8.6
<i>Test ve P değeri</i>		F=2.995 p <0.05	F=1.798 p >0.05	F=3.442 p <0.05	F=3.571 p <0.05

Öğrencilerin inanç ve beklentiler, duygular ve toplam puan ortalamalarının mezun oldukları lise değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Sağlık meslek lisesi mezunu olanların puanları düz ve meslek lisesi mezunu olanlara göre daha yüksek bulunmuştur. Anadolu ve fen lisesi mezunu olanların duygular puanları, meslek lisesi mezunu olanların duygular puanlarından yüksek bulunmuştur. Sağlık meslek lisesi mezunlarının klinik deneyimlerinin fazla olması, Anadolu ve fen lisesi mezunu olan öğrencilerin ise akademik olarak daha iyi düşünebilmeleri, bilime önem vermeleri KDHTÖ puan ortalamalarının yüksek olmasına neden olmuş olabilir.

Öğrencilerin inanç ve beklentiler, duygular ve toplam puan ortalamalarının mesleki memnuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Memnuniyet düzeyi derecesi “çok memnun” olanların inanç ve beklentiler, duygular ve toplam puanları, memnuniyet durumunu “hiç” “az” ya da “orta” olarak belirtenlere göre yüksek bulunmuştur. Memnuniyet düzeyi derecesi “çok memnun” olanların duygular puanları, “memnun” olanlara göre da yüksek bulunmuştur. Memnuniyet düzeyi yüksek olan öğrencilerin mesleki uygulamalarını daha bilinçli ve bilimsel kanıtlara dayandırarak

yapma farkındalıklarının yüksek olması beklenen bir sonuçtur. Reyhanoğlu (2011)’un çalışmasında hemşirelerin mesleği sevme ve mesleğinden memnun olma durumu ile meslekte profesyonel tutum puan ortalaması arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Mesleği sevenlerin diğerlerine göre mesleki profesyonelliklerinin daha iyi olduğu belirlenmiştir. Mesleğini severek yapmanın, iş doyumunu arttırdığı, kişilerin motivasyonlarını yükselttiği buna bağlı olarak mesleki profesyonelliklerinin geliştiği ve bu gelişmelerinde kanıta dayalı uygulamalar ile ilgili farkındalığın artmasına neden olabileceği söylenebilir.

Öğrencilerin uygulama niyeti puan ortalamalarının makale okuma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. 1-3 ya da 4-6 makale okuyanların uygulama niyeti puanları, hiç okumayanlara göre yüksek bulunmuştur. Fakat Karadağ ve arkadaşlarının araştırmasında (2015) %78.4’ünün hemşirelik dergilerini hiç okumadığı belirlenmiştir. Hemşirelik mesleğinin istenen seviyelere gelmesi ancak bilimsel uygulamalar ile mümkün olacaktır, bu nedenle öğrencilerin bu konuda farkındalıklarının artırılması oldukça önemlidir. Makale okuyan öğrenciler bilimsel ve

mesleki gelişmeleri takip ettiklerinden mesleki teori ve uygulamalarını yaparken daha bilinçli ve profesyonelce bir yol izlerler.

Öğrencilerin inanç ve beklentiler, uygulama niyeti ve toplam puan ortalamalarının dergi aboneliği değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Evet diyenlerin puanları, hayır diyenlere göre yüksek bulunmuştur. Karadaş ve arkadaşlarının araştırmasında (2015) öğrencilerin hiçbirinin

hemşirelik dergisi aboneliğinin olmadığı saptanmıştır. Emiroğlu ve arkadaşlarının (2005) çalışmalarında ise hemşirelerin bilimsel yayınları takip etmelerinin araştırma yapma isteklerini arttırdığını bulunmuştur. Bilimsel yayınları takip eden öğrencilerin mesleki bilgi ve uygulamalarının daha profesyonel bir tabana oturtulması ve yeni bilgilerin kullanarak mesleklerini en iyi biçimde yapmaları kaçınılmazdır.

Tablo 3. Öğrencilerin Mesleki Durumlarına Göre KDHTÖ Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Dağılımı

Demografik Özellikler	N	İnanç ve Beklentiler	Uygulama Niyeti	Duygular	Toplam Puan
		Ort (Ss)	Ort (Ss)	Ort (Ss)	Ort (Ss)
Mesleki Memnuniyet Düzeyi					
Hiç	19	26.4 ± 5.7	14.0 ± 3.0	14.4 ± 3.4	54.8 ± 10.9
Az	35	26.1 ± 4.5	14.1 ± 2.6	15.0 ± 3.3	55.2 ± 9.2
Orta	13	26.9 ± 4.8	14.2 ± 2.5	14.7 ± 3.4	55.7 ± 9.0
Memnun	70	28.1 ± 5.1	14.8 ± 2.4	15.5 ± 3.1	58.4 ± 9.5
Çok Memnun	18	30.2 ± 5.1	15.2 ± 3.3	17.2 ± 2.5	62.6 ± 9.2
<i>Test ve P değeri</i>		F=2.889 p <0.05	F=1.417 p >0.05	F=2.800 p <0.05	F=3.129 p <0.05
Makale Okuma					
Hiç	16	26.9 ± 5.2	14.1 ± 2.4	14.8 ± 3.4	55.8 ± 9.5
1-3	95	27.9 ± 4.4	14.8 ± 2.7	15.3 ± 3.2	58.0 ± 9.0
4+	11	27.1 ± 6.4	15.8 ± 3.1	16.5 ± 3.0	59.4 ± 11.3
<i>Test ve P değeri</i>		F=1.252 p >0.05	F=4.096 p <0.05	F=1.701 p >0.05	F=2.112 p >0.05
Dergi Aboneliği					
Evet	10	28.1 ± 4.4	14.9 ± 2.6	15.5 ± 3.2	58.5 ± 8.6
Hayır	17	26.8 ± 5.3	14.1 ± 2.6	14.8 ± 3.3	55.7 ± 9.8
<i>Test ve P değeri</i>		t=2.065 p <0.05	t=2.394 p <0.05	t=1.723 p >0.05	t=2.347 p <0.05
Kongre-Sempozyum					
Evet	14	27.6 ± 4.5	14.5 ± 2.3	15.4 ± 3.1	57.4 ± 8.4
Hayır	13	26.9 ± 5.5	14.3 ± 2.9	14.8 ± 3.5	56.0 ± 10.5
<i>Test ve P değeri</i>		t=1.003 p >0.05	t=0.702 p >0.05	t=1.442 p >0.05	t=1.223 p >0.05

Öğrencilerin inanç ve beklentiler, uygulama niyeti, duygular ve toplam puan ortalamalarının kongre ve sempozyuma katılma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Karadaş ve arkadaşlarının araştırmasında (2015) bilimsel toplantılara katılan öğrencilerin araştırma,

gelişmelere karşı farkındalık ve olumlu tutumlarının yüksek olduğu belirlenmiştir. Hemşirelik bakım uygulamalarının bilimsel temellere dayandırılması ve mesleki gelişmelerinin takip edilebilmesi için kongre ve sempozyuma katılmanın önemli katkısı vardır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmaya katılan öğrencilerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutum ölçeği puanları olumlu düzeyde belirlenmiştir. Kız öğrencilerin, sağlık meslek lisesi mezunu olanların, mesleğinden çok memnun olanların, daha çok makale okuyanların, mesleki dergi aboneliği bulunanların, kongre ve sempozyumlara katılanların kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutum ölçeği puanları diğer gruplara göre daha yüksek düzeyde bulunmuştur.

Kanıta dayalı uygulamalar ile ilgili öğrencilerle yapılan bu çalışmanın bundan sonraki çalışmalara veri tabanı oluşturacağı ve konu ile ilgili literatür desteği sağlayacağı düşünüldüğü için bu araştırma yapılmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda, öğrencilerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının olumlu yönde geliştirilmesi için;

- Öncelikle kanıtların nasıl elde edildiği ve klinik uygulamaya nasıl aktarılacağı boyutunda hemşirelik müfredat programlarına kanıta dayalı hemşirelik dersinin eklenmesi,
- Birinci sınıftan itibaren kanıta dayalı hemşireliğin önemini vurgulanması ve her bir dersin sonunda konuyla ilişkili kanıt örneklerinin sunulması,
- Hemşirelik öğrencilerinin yeni bilgi ve uygulamaları yakından takip edebilmesi için kongre ve sempozyumlara katılmaları gerektiğinin açıklanması,
- Mesleki yayınları/araştırma sonuçlarını eleştirel gözle değerlendirebilmeleri için araştırma ve istatistik bilgilerini sürekli güncel tutmaları gerektiğinin vurgulanması önerilebilir.

KAYNAKLAR

Adıgüzel O, Tanrıverdi H, Özkan DS. Mesleki Profesyonellik Ve Bir Meslek Mensupları Olarak Hemşireler Örneği. Yönetim Bilimleri Dergisi. 2011; 9(2), 237-59.

Arslan S, Şener KD, Küçük Ö. Pediatri Kliniğinde Çalışan Hemşirelerin Kanıta Dayalı Uygulamalara İlişkin Görüşleri. Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik E-Dergisi. 2015; 3(1): 1-9.

Atman Ü. Hasta Bakım Hizmetlerinin Kalitesinin Geliştirilmesinde Kanıta Dayalı Uygulamanın Rolü. III. Uluslararası Sağlıkta Performans Ve Kalite Kongresi Poster Bildiriler Kitabı: Ankara – Kasım 2011;149- 55.

Ay Ş, Akgöl H. Eleştirel Düşünme Gücü İle Cinsiyet, Yaş Ve Sınıf Düzeyi. Kuramsal Eğitimbilim Dergisi. 2008;1(2), 65-75.

Ayhan Y, Kocaman G, Bektaş M. Kanıta Dayalı Hemşireliğe Yönelik Tutum Ölçeği'nin Türkçe'ye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi. 2015; 17(2-3): 21-35.

Ayhan Y. Kanıta Dayalı Hemşireliğe Yönelik Tutum Ölçeği'nin Türkçe'ye Uyarlanması: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Hemşirelikte Yönetim Yüksek Lisans Tezi. 2013; 32- 51.

Babadağ K, Kara M. Kanıta Dayalı Hemşirelik Ve Meslekleşme. Atatürk Üniv. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi. 2004; 7(2), 112-7.

Bayın G, Akbulut Y. Kanıta Dayalı Yaklaşım Ve Sağlık Politikası. Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi 2012; 1(2), 116- 32.

Çelik S, Yılmaz F, Karataş F, Al B, Karakaş NS. Hemşirelik Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Eğilimleri ve Etkileyen Faktörler. HSP 2015;2 (1),74-85.

Çopur EÖ, Kuru N, Seyman ÇÇ. Hemşirelikte Kanıta Dayalı Uygulamalara Genel Bakış. Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi. 2014; 1(2), 51-5.

Emiroğlu ON, Ünlü H, Terzioğlu F, Bulut H. Hemşirelerin Araştırmalara Katılma Durumları, Araştırmaya İlişkin Görüşleri ve Bilgi Gereksinimleri. Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi, 2005; 1, 64-86.

Karadağlı F. Hemşirelik Öğrencilerinin Profesyonel Değer Algıları Ve Etkileyen Faktörler. Mersin Univ. Sağlık Bilim Dergisi. 2016; 9(2), 81-91.

Karadaş A, Duran S, Ergün S. Hemşirelik Öğrencilerinin Hemşirelikte Araştırma, Gelişmelere Karşı Farkındalık Ve Tutumları. Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Dergisi. 2015; 5,1-18.

Karagözoğlu Ş. Bilimsel Bir Disiplin Olarak Hemşirelik. C.Ü. Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi 2005; 9 (1), 6-14.

Kocaman G. Hemşirelikte Kanıta Dayalı Uygulama. Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi. 2003; 5(2), 61-9.

Levi S. Use Of Evidence Base Practice İn Nursing. II. Uluslararası & IX. Ulusal Hemşirelik Kongresi Kitabı. İstanbul Üniversitesi Basım Ve Yayınevi Müdürlüğü. Antalya. 2003; 11-7.

Melnyk BM, Fineout-Overholt E. Transforming Healthcare From The Inside Out: Advancing Evidence Based Practice in The 21st Century. Journal of Professional Nursing. 2005; 21(6), 335-44.

Özsoy SA, Ardahan M. Hemşirelerin Uygulamalarında Kullandıkları Bilgi Kaynaklarının İncelenmesi. Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi. 2006; 22 (2),89-101.

Öztürk N, Ulusoy H. Lisans Ve Yüksek Lisans Hemşirelik Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Düzeyleri Ve Eleştirel Düşünmeyi Etkileyen Faktörler.

Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim Ve Sanatı Dergisi. 2008;1(1),15-25.

Reyhanoğlu N. Hemşirelikte Profesyonel Tutum Ve Davranışlarının Deđerlendirilmesi. H.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul. 2011.

Şenyuva E. Hemşirelik Eğitimi ve Kanıtı Dayalı Uygulamalar. F.N. Hem. Dergisi. 2016; 24(1), 59-65.

Tezel A, Arslan S, Topal M, Aydođan Ö, Koç Ç, Şenlik M. Hemşirelik Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri Ve Depresyon Düzeylerinin İncelenmesi.

Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi. 2009; 12(4), 1-10.

Yılmaz M. Hemşirelik Bakım Hizmetinin Kalitesini Geliştirme Yolu Olarak Kanıtı Dayalı Uygulama. C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi. 2005; 9(1), 41-48.

Youngblut JM, Brooten D. Evidence-Based Nursing Practice: Why Is It İmportant? AACN. 2001; 12(4), 468-76.

Yurtsever S. Altok M. Kanıtı Dayalı Uygulamalar Ve Hemşirelik. F.Ü. Sağlık Bil. Dergisi. 2006; 20(2), 159-66.